

Καιρός για ένα νέο Όχι στον Αέρα

1. Εισαγωγή

Το Έθνος μας, μετά τον αγώνα του ξεσηκωμού το 1821 με τη μαρτυρική θυσία του και τον διακαή του πόθο για ελευθερία, στριμώχθηκε σε μια μικρή γωνιά, την οποία με τον δυναμισμό και τη σιδερένια θέληση του Λαού που την ασάλωναν όνειρα και προσδοκίες αιώνων, με τους απελευθερωτικούς αγώνες του 1912-13 τη μεγάλωσε και για λίγο θα αγκάλιαζε το Αιγαίο, αν δεν εμφανιζόταν η δολερή κατάρα της φυλής, που μας οδήγησε στη Μικρασιατική καταστροφή. Από τότε ο Ελληνισμός, παρά την εποποιΐα του 1940 και την ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου, ακολουθεί μια παρακμιακή πορεία και συρρίκνωση εντός και εκτός συνόρων, που θέτουν σε αμφιβολία τη μελλοντική του ύπαρξη. Δυστυχώς ζούμε μια κατάσταση παρόμοια με εκείνη που περιγράφει στο ποίημα «Γύριζε» ο μεγάλος μας ποιητής Κωστής Παλαμάς το 1908¹. Μάλιστα, το άνοιγμα της δεύτερης κερκόπορτας στην Κύπρο το 1974 άνοιξε και την όρεξη της συμμάχου και γείτονα Τουρκίας σε μεγαλοϊδεατισμούς σε όλον της τον περίγυρο και κυρίως εις βάρος της Ελλάδος και της Κύπρου, με πρωταγωνιστή τον τελευταίο της «σουλτάνο».

Θα το πούμε χωρίς περιστροφές. Η χώρα μας από διαχρονική αναβλητικότητα και λάθος χειρισμούς, έχει δώσει το δικαίωμα στην Τουρκία να αμφισβητεί την κυριαρχία μας και να απειλεί με πόλεμο στα θέματα της επέκτασης των χωρικών υδάτων και εναερίου χώρου και της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας. Τα ανωτέρω και οι συνεχείς υποχωρήσεις έχουν αποθρασύνει τη γείτονα και οδηγούν μοιραία στην αποδοχή των τετελεσμένων ή την εμπλοκή σε πόλεμο υπό δυσμενέστατες συνθήκες, αν δεν αντιδράσουμε όσο ακόμη μένει καιρός. Στο παρόν άρθρο θα περιοριστούμε στο μείζον πρόβλημα των παραβιάσεων από τουρκικά αεροσκάφη του Εθνικού Εναερίου Χώρου (ΕΕΧ) και την ανάγκη άμεσης αντιμετώπισης αυτού του προβλήματος. Το συγκεκριμένο πρόβλημα είναι συνέπεια μιας σειράς αρνητικών παραγόντων που αναλύονται παρακάτω και της ατελέσφορης στρατηγικής που ακολουθήθηκε επί μία πεντηκονταετία. Διευκρινίζεται ότι στο άρθρο αυτό δεν εξετάζουμε τη νομική υφή των δήθεν προβλημάτων που κατά την Τουρκία απορρέουν από την εφαρμογή νομοθετικών κειμένων τα οποία ορίζουν τα ακόλουθα:

¹ Ένα μικρό απόσπασμα:

... Δεν έχεις, Όλυμπε, θεούς, μηδέ λεβέντες η Όσσα
ραγιάδες έχεις, μάνα γη, σκυφτούς για το χαράτσι
κούφιοι και οκνοί καταφρονούν τη θεία τραχιά σου γλώσσα
των Ευρωπαίων περίγελα και των αρχαίων παλιάτσοι ...

- Χωρικά ύδατα στα 6 ν.μ. από το 1936, ενώ πριν ήταν 3 ν.μ.
- ΕΕΧ πάνω από την ξηρά επεκτεινόμενος στα 10 ν.μ. πέρα από τις ακτές από το 1931, ενώ πριν ήταν 3 ν.μ.
- Δικαίωμα επέκτασης χωρικών υδάτων και ΕΕΧ στα 12 ν. μ. βάσει της σύμβασης ΟΗΕ για το δίκαιο της θάλασσας (σύμβαση Montego Bay 1982).
- **Πρόβλημα προς διευθέτηση ΜΟΝΟ η οριοθέτηση των θαλασσιών ζωνών.**

2. Τα ακατανόητα της στάσης μας με λίγα απλά ερωτήματα

Ο κάθε πολίτης αυτής της χώρας εύλογα διερωτάται αν η κυριαρχία μας μέσα στα όρια της Ελλάδας είναι απόλυτη και όχι περιορισμένη, όπως αποδεικνύει η καθημερινή αμφισβήτησή της από τα τουρκικά Α/Φ και άλλα μέσα. Δεν γνωρίζω τέτοιο προηγούμενο να συμβαίνει σε παγκόσμιο επίπεδο, όταν μάλιστα οι δύο χώρες ανήκουν στην ίδια συμμαχία. Δεν θα αναφερθώ στο ΝΑΤΟ και την Ευρωπαϊκή Ένωση, γιατί και οι δύο προσποιούνται, όπως πάντα, τον επιτήδειο ουδέτερο απέναντι στις βλέψεις και στις παραβατικές συμπεριφορές της γείτονος και η οποιαδήποτε εμπλοκή τους θα έχει τη μόνιμη σύσταση - επωδό των ατελέσφορων διαπραγματεύσεων που επιδιώκει η Τουρκία. Ενώ έχουμε καθιερώσει 10 ν.μ. ΕΕΧ, γιατί σχολιάζεται δυσμενώς ως παγκόσμιο παράδοξο (!) η μη ταύτιση των ορίων του ΕΕΧ με τα αντίστοιχα των χωρικών υδάτων, αντί να προβάλλεται ως πλεονέκτημα η ταύτιση προς το μεγαλύτερο, σε όσους όψιμα το υποστηρίζουν; Στις επίσημες συναντήσεις δικών μας κυβερνητικών αξιωματούχων ή αμοιβαίες επισκέψεις δεν προβαίνει η Τουρκία σε μπαράζ παραβιάσεων; Για ποιο λόγο το κάνει; Απλά, για να εισπράξει ως θρασύτατος εκβιαστής τη σιωπηρή αποδοχή των τετελεσμένων για λόγους διπλωματικής αβρότητας, παρά τα οποιαδήποτε διαβήματα. Γιατί τέλος πάντων ενώ έχει περάσει τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, πάνω από πενήντα χρόνια, χωρίς να υπάρξει κάποια μικρή έστω πρόοδος στις Ε/Τ σχέσεις δεν έχουμε αναπροσαρμόσει την ακολουθητέα στρατηγική, με τα γιατί να αυξάνονται με το τελευταίο επεισόδιο εισβολής αεροσκάφους στην περιοχή του Έβρου. Γιατί τί άλλο από εισβολή συνιστά, όταν ένα κατ' εξοχήν επιθετικό όπλο – αεροσκάφος – εισέρχεται χωρίς άδεια στη χώρα σου; Υπέρπτηση; Τα γεγονότα δεν ωραιοποιούνται με λεκτικούς ακροβατισμούς και υποβιβασμό της σημασίας τους. Στη σωρεία των προκλήσεων ας προσθέσουμε δε και τις εφευρετικές – δοκιμαστικές προκλήσεις στις περιπτώσεις αλλαγής στην ηγεσία της χώρας (κραυγαλέες περιπτώσεις Σημίτη και Μητσοτάκη).

Η μακρόχρονη αδράνεια, αναβλητικότητα και υποχωρήσεις γιγάντωσαν τα προβλήματα. Έτσι προοδευτικά δεν ξεκινήσαμε από ένα καθαρό τοπίο στο Αιγαίο για να μας

προκύψει ο 25^{ος} μεσημβρινός, τα γκρίζα Ίμια και αργότερα πολλές γκρίζες νησίδες και ΑΟΖ και άλλα πολλά χωρίς σταματημό²;

Ο κατάλογος των ερωτημάτων είναι ανεξάντλητος και η απάντηση σε όλα τα ανωτέρω ερωτήματα δεν μπορεί να είναι ικανοποιητική. Αυτή η συμπεριφορά μας έχει δημιουργήσει ένα μακροχρόνιο προηγούμενο και δεν είμαι νομικός να απαντήσω αν συνιστά μια μορφή εθιμικού δικαίου που θα μπορούσε να το επικαλεσθεί η γειτονική χώρα, εάν και όταν τα ζητήματα αυτά ήθελαν παραπεμφθεί στον ΟΗΕ ή στα διεθνή δικαστήρια ή διαιτησία.

3. Ποιοι οι κυριότεροι παράγοντες που δημιούργησαν όλα όσα προαναφέρθηκαν

Ένας πρώτος παράγων είναι η **ανυπαρξία Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας**, του θεσμικού οργάνου χάραξης εθνικής στρατηγικής της χώρας. Τα κόμματα δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τους θεσμούς και να χαράζουν πολιτική ασφαλείας για τη χώρα βασιζόμενα σε πρόσωπα που τα χρήζουν συμβούλους ασφαλείας. Είναι γνωστό ότι στις σύγχρονες χώρες υπάρχουν ισχυροί θεσμοί των οποίων οι «χρησμοί» μπορεί να μην αποτελούν θέσφατο, λαμβάνονται όμως σοβαρότατα υπόψη ιδιαίτερα σε στιγμές κρίσιμων καταστάσεων όπως απαιτούσε π.χ. η περίπτωση των Ιμίων. Τότε ούτε το κυβερνητικό ΚΥ-ΣΕΑ συνήλθε και περιμέναμε να μας πάρουν στα σοβαρά οι Τούρκοι; Οι κύριοι αρμόδιοι ήταν στις τηλεοράσεις και το γραφείο τους, αντί στις αίθουσες επιχειρήσεων.

Δεύτερος παράγων είναι η **ατελέσφορη προσπάθεια συνεννόησης με την Τουρκία**, η οποία άρχισε από το 1975. Μετά την κρίση του Μαρτίου 1987 οδηγηθήκαμε στο Νταβός με κατάληξη να ενταφιάσουμε τη μόνη Ε/Τ διαφορά που ήταν η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και την ανάδειξη άλλων, με συνέπεια την παραίτηση τριών εξεχόντων διπλωματών μας. Ιδιαίτερα από το έτος 1998 η χώρα μας ακολούθησε μια στρατηγική προσέγγισης, κατευνασμού και υποβάθμισης των προβλημάτων, υποστήριξης της αίτησης ένταξης της Τουρκίας στην ΕΕ, αποφυγής χρήσης της αρνησικυρίας (βέτο) και πολλών άλλων παραχωρήσεων σε μία προσπάθεια «εξημέρωσης του θηρίου», με τελική επιδίωξη την σε πνεύμα κατανόησης επίλυση των προβλημάτων με διαπραγματεύσεις, πλην όμως εις μάτην, γιατί όλες οι προσδοκίες απεδείχθησαν φρούδες και αυτό συνιστά μια ήττα για την εξωτερική μας πολιτική. Ίσως να πρυτάνευσε μια στάση υποβοηθητική και υποστηρικτική της αίτησης ένταξης της Κύπρου στην ΕΕ χωρίς εντάσεις με την Τουρκία, ώστε να επιτευχθεί η είσοδος της στην ΕΕ (το ίδιο προηγήθηκε με την ένταξη της χώρας μας στην ΕΕ). Είναι και αυτό βέβαια πολύ σημαντικό, αν και δεν απέφερε τίποτε στο θέμα της

² «... Εάν υποχωρήσετε στις απαιτήσεις τους θα ευρεθείτε ενώπιον νέας και επαχθετέρας απαιτήσεως, διότι θα νομίσουν ότι και εις τούτο θα υποκύψετε ένεκα φόβου. Ενώ, αν αρνηθείτε αποφασιστικώς, θα τους δώσετε να εννοήσουν καθαρά ότι οφείλουν να συμπεριφέρονται απέναντί σας ως ίσοι προς ίσους μάλλον...» Θουκυδίδης: Πελοποννησιακός Πόλεμος 1.140

ασφάλειας που τόσο απερίσκεπτα υποστηρίχθηκε. Να υπενθυμίσω την από υψηλά ενορχηστρωμένη προσπάθεια μείωσης της έντασης για μεταστροφή της κοινής γνώμης με «επιστράτευση» ΜΜΕ, συγγραφέων, διανοήσης, καθηγητών, αλλαγή βιβλίων ιστορίας, χτύπημα του πατριωτισμού και άλλα πολλά. Όλα αυτά τα κατάκτησε η Τουρκία, αλλά διατήρησε τα κεκτημένα και τις παραβιάσεις, χωρίς να παραχωρήσει το παραμικρό. Δεν πειράζει, υπάρχουν και «πειραγμένες» πλάστιγγες στη ζυγαριά της «ισορροπημένης» διπλωματίας (διαβάστε το τί αναφέρει για αυτά τα θέματα ο Καθηγητής της Παντείου, Άγγελος Συρίγος στο εξαιρετο βιβλίο του *Ελληνοτουρκικές Σχέσεις*). Φθάσαμε δε τα τελευταία χρόνια να χρηματοδοτούμε ως ΕΕ χωρίς όρους την Τουρκία για τις θρασυτάτες εκβιαστικές ενέργειες στο θέμα των μεταναστευτικών ροών προς τη χώρα μας.

Τρίτος παράγων είναι **οι υψηλές δαπάνες για την Άμυνα προκειμένου να αποκτηθεί και διατηρηθεί ισχυρή αποτρεπτική ικανότητα των Ενόπλων Δυνάμεων**. Είναι γεγονός ότι η Άμυνα είναι απαιτητική σε μέσα και σε προσωπικό, ενώ το διατιθέμενο γι' αυτό το σκοπό 2,25% του ΑΕΠ πρέπει να αυξηθεί σημαντικά για να αντισταθμίσει την αμυντική υποβάθμιση που επήλθε κατά την περίοδο των μνημονίων. Η αδράνεια που έχει επιδειχθεί αποδεικνύει ότι δεν έχει συνειδητοποιηθεί όσο πρέπει η κλιμακούμενη κρισιμότητα των περιστάσεων. Όταν η ύπαρξη της χώρας τίθεται υπό αμφισβήτηση, υπεράνω της ευημερίας των πολιτών τίθεται η χώρα και προηγείται η προάσπιση της ακεραιότητάς της. Στην άμβλυνση της κατάστασης θα συμβάλλει και η στοχευμένη ανάπτυξη της αμυντικής βιομηχανίας που πρέπει πάση θυσία να επιδιωχθεί μακριά από τα πρότυπα της κρατικοδίαιτης και κρατικής βιομηχανίας. Στο στρατεύσιμο προσωπικό η κατάσταση είναι απογοητευτική. Η υπογεννητικότητα, η στράτευση μετά το πέρας των σπουδών και η μικρή διάρκεια της θητείας είναι δυστυχώς οι κύριοι συντελεστές σ' αυτό. Το πρώτο όμως μήνυμα αλλαγής της στρατηγικής μας προς την Τουρκία θα έπρεπε να είχε ήδη εκπεμφθεί με μια πρώτη αύξηση της θητείας, πράγμα από πολλούς αναμενόμενο πριν τη λήξη του 2019. Δεν είναι αργά να γίνει τώρα.

Τέταρτος αλλά πολύ σοβαρός παράγων είναι το **φοβικό σύνδρομο το οποίο διακατέχει τα ανώτατα κλιμάκια** και έχει μεταφερθεί και στα στρώματα της ελληνικής κοινωνίας, με αποτέλεσμα την ανάπτυξη κλίματος ηττοπάθειας, εξασθένησης του εθνικού φρονήματος και διαμόρφωσης απόψεων διαμοιρασμού του θαλάσσιου πλούτου από «Μηδίζοντες, Ανανόπληκτους και Εφιάλτες» που δυστυχώς υπάρχουν πολλοί ακόμη και σε καίριες θέσεις. Επιγραμματικά σημειώνουμε ότι αυτό το οποίο έχει επιτύχει η Τουρκία είναι: **«Νίκη μου ο Φόβος σου»**. Καιρός να το ανατρέψουμε.

Τέλος, πέμπτος και ουσιώδης παράγων που επηρεάζει αρνητικά όλους τους προηγούμενους είναι η **απουσία ισχυρής θέλησης για ανατροπή της υφισταμένης κατάστασης**. Βρισκόμαστε σε μια κρίσιμη καμπή της ιστορίας και σε λίγο θα γιορτάσουμε τα διακόσια χρόνια από την Επανάσταση του 1821. Δεν πρέπει να είναι μόνο γιορτή και απόδοση τιμών στους ήρωες και αγωνιστές αλλά και «θεία μετάληψη» στο πνεύμα της πίστης για τη νίκη και την ελευθερία, μια ισχυρή υπόμνηση που μόνο οραματιστές και

ΗΓΕΤΕΣ μπορούν να το προσαρμόσουν στις απαιτήσεις του παρόντος και όχι οι διαχειριστές της εξουσίας.

4. Αλλαγή στρατηγικής - Απάντηση στις προκλήσεις

Αναγνωρίζουμε ότι η αλλαγή στρατηγικής σε ένα τόσο κρίσιμο ζήτημα δεν είναι εύκολη υπόθεση, είναι όμως αναγκαία όσο ποτέ άλλοτε στο παρελθόν, γιατί η Τουρκία έχει ενδυναμωθεί και ακολουθεί πιστά τον στρατηγικό της στόχο να καταστεί περιφερειακή δύναμη στα Βαλκάνια και στην ανατολική Μεσόγειο, σε βάρος των συμφερόντων των άλλων χωρών, ιδιαίτερα της Ελλάδας και της Κύπρου.

Θα πρέπει δε να καταστεί παρακαταθήκη σε όλους μας ότι **μόνο η ισχύς φοβίζει την Τουρκία**, γιατί όλα τα άλλα – διεθνές δίκαιο, αποφάσεις ΟΗΕ, συστάσεις και προτροπές –, τα έχει δοκιμάσει και τα ρίχνει στον κάλαθο των αχρήστων. Επομένως, η ενίσχυση της στρατιωτικής μας ισχύος είναι επιτακτική. Επίσης, να κατανοηθεί ότι καλές μεν είναι οι συμμαχίες και οι φίλες χώρες, ΟΥΔΕΜΙΑ όμως απ' αυτές θα προστρέξει σε άμεση βοήθεια σε περίπτωση πολέμου. Πάνω σ' αυτό τον πυλώνα πρέπει να «χτισθεί» η αμυντική - αποτρεπτική μας ικανότητα.

Πιστεύουμε ότι πρώτος στόχος της νέας στρατηγικής μας πρέπει να είναι η αποκατάσταση της εθνικής μας κυριαρχίας στον αέρα που προσβάλλει βάνουσα την εθνική μας αξιοπρέπεια. Δεν είναι λύση το διαρκές κυνηγητό των τουρκικών αεροσκαφών και ο εγκλωβισμός τους από τα δικά μας, και δεν γνωρίζω κανένα άλλο τρόπο από την κατάρριψή τους. Τον τόπο, τον χρόνο και τις αναγκαίες προπαρασκευαστικές ενέργειες εντός και εκτός της χώρας τις γνωρίζουν καλά οι αρμόδιοι. Όταν καταρρίψουμε το πρώτο τουρκικό αεροσκάφος, η Τουρκία θα σκεφθεί σοβαρά να το επαναλάβει, γιατί απλά θα καταλάβει ότι είμαστε έτοιμοι για όλα. Και αυτό πρέπει να γίνει χωρίς καμία διάκριση μεταξύ των 6 και 10 ν.μ. εντός του ΕΕΧ. Κάποιοι σίγουρα θα υποστηρίξουν ότι θα εμπλακούμε σε πόλεμο. Πιστεύουμε ότι η Τουρκία θα αναλογισθεί τις συνέπειες ενός πολέμου, γιατί πολύ απλά εμείς στη συγκεκριμένη περίπτωση είμαστε ΑΜΥΝΟΜΕΝΟΙ εντός του εδάφους μας, πράττοντες το ΑΥΤΟΝΟΗΤΟ, ενώ αυτή η επιτιθέμενη. Τον θέλει όντως η Τουρκία τον πόλεμο και είναι έτοιμη γι' αυτό; Αμφιβάλλω. Αν ναι, τότε δεν υπάρχει περίπτωση να τον αποφύγουμε είτε καταρρίψουμε, είτε όχι παραβιάζον τον ΕΕΧ μας αεροσκάφος, γιατί αυτό διδάσκει η ιστορία. Οι αφορμές εύκολα εφευρίσκονται και δημιουργούνται. **Εναλλακτικά και προς κέρδος χρόνου, θα μπορούσαμε να αποδεχθούμε κάποιου είδους διαπραγματεύσεις**, εφόσον η άλλη πλευρά σταματήσει τις παραβιάσεις και τις άλλες προκλήσεις, με άμεση αποχώρηση απ' αυτές σε περίπτωση υποτροπής. Διαπραγματεύσεις με το πιστόλι στον κρόταφο δεν διεξάγονται. Τελεία.

Η αποφασιστικότητα που θα συμβολίζει η κατάρριψη, δεν διασφαλίζει την ειρήνη και τη σταθερότητα στην περιοχή που τόσο επιδιώκουν και επιθυμούν οι φίλοι, οι ΗΠΑ και οι άλλοι σύμμαχοί μας; Αυτό ακριβώς κάνουμε έναντι των καιροσκοπικών ενεργειών της

γείτονος. Επομένως για ένα λόγο παραπάνω, αποτρέπουμε πλέον την τυχοδιωκτική της τακτική και τα ύπουλα σχέδιά της, που αποσταθεροποιούν την κατάσταση στην περιοχή.

Με την πράξη μας αυτή δεν θα επιλύσουμε τα προβλήματα με την Τουρκία αλλά θα αποκαταστήσουμε το κύρος και την αξιοπρέπειά μας, θα αποτινάξουμε το φοβικό σύνδρομο και θα ανακτήσουμε την αυτοπεποίθησή μας. Η ενέργειά μας αυτή θα είναι ένα νέο βήμα σε μία νέα πραγματικότητα που θα μας καταστήσει περισσότερο προνοητικούς, προετοιμασμένους, απαιτητικούς, επίμονους και υπολογίσιμους στις διεθνείς μας σχέσεις. Και βέβαια δεν ξεχνάμε ότι έχουμε πολλά να διευθετήσουμε στον θαλάσσιο χώρο, όπου πρωταγωνιστής θα είναι το Πολεμικό μας Ναυτικό.

Πριν κλείσουμε, πιστεύω ότι είναι σημαντικό να επισημανθεί το λανθάνον μεγαλείο αυτής της χώρας και του λαού της που αποδείχθηκε περίτρανα με την επιτυχήσστη αντιμετώπιση της τουρκικής προσπάθειας στον Έβρο. Το υψηλό φρόνημα των Ελλήνων που ξεπήδησε σαν πεπαισμένο ελατήριο με την ομόθυμη στήριξη της αντίδρασης, δείχνει ότι ο Λαός κατανοεί και αξιολογεί τις καταστάσεις καλλίτερα από τους ηγέτες του, τους οποίους τελικά υποστηρίζει και προτρέπει.

Ας μην αγνοηθεί λοιπόν το σημαντικό αυτό πλεονέκτημα ως στοιχείο αναβαθμισμένου ηθικού. Επαναλαμβάνουμε ότι θα πρέπει να κατανοηθεί ότι η **κατάσταση στην οποία οδηγηθήκαμε δεν διορθώνεται με ημίμετρα, αντίθετα απαιτεί θυσίες από όλους, τόλμη, τολμηρά μέτρα και ενημέρωση του Ελληνικού Λαού.** Τα αποτελέσματα μιας τέτοιας στρατηγικής δεν θα είναι εφήμερα, αλλά θα αποδειχθούν αποδοτικά σε βάθος χρόνου και ενθαρρυντικά για τη μελλοντική τύχη και πορεία της χώρας μας. Είναι κάτι που το αμελήσαμε εμείς οι παλιότερες γενεές και το χρωστάμε ως πράξη μεταμέλειας στις μελλοντικές.

Ελπίζουμε ότι ο τρίτος αιώνας μετά την απελευθέρωση, που συμβολικά αρχίζει το 2021, θα σημάνει την ανάταξη και αναστροφή της καθοδικής πορείας του Ελληνισμού.

Αθήνα, Ιούλιος 2020

Μάρκος Γρηγόριος